

Р. А. Мельник,
аспірант кафедри глобальної економіки, Державний біотехнологічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9714-8317>
Р. Р. Русин-Гриник,
PhD, доцент кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2895-6437>
О. Є. Федорчак,
к. е. н., програміст SMSWords (USA)
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7467-5085>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.11.148

ФІНАНСІАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ І ЙОГО ВПЛИВ НА АГРОБІЗНЕС

R. Melnyk,
Postgraduate student of the Department of Global Economy, State Biotechnology University
R. Rusyn-Hrynyk,
PhD, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship
and Environmental Expertise of Goods, Lviv Polytechnic National University
O. Fedorchak,
PhD in Economics, Senior Software Engineer SMSWords (USA)

FINANCIALIZATION OF THE ECONOMY AS AN ECONOMIC PHENOMENON AND ITS IMPACT ON AGRIBUSINESS

У контексті фінансіалізації економіки цифрова трансформація та кібербезпека стають ключовими аспектами для агробізнесу. Використання цифрових технологій, таких як сільськогосподарські дрони та системи Інтернету речей (IoT), дозволяє значно підвищити ефективність виробництва та оптимізувати управління ресурсами. Проте одночасно з цим зростає ризик кібератак, які можуть порушити роботу автоматизованих систем та загрожувати конфіденційності даних.

На основі розгляду ключових характеристик фінансіалізації економіки доведено, що цей процес має глибокий вплив на структуру сучасної економіки, змінюючи пріоритети та механізми економічної взаємодії на глобальному рівні. Збільшення обсягу фінансових активів у порівнянні з виробничими, домінування мотивів фінансового прибутку над виробничими, зростання впливу фінансових ринків на економічну політику та корпоративне управління, а також глобалізація фінансових ринків та збільшення ролі фінансових інновацій є вагомими свідченнями цього впливу. Аргументовано, що фінансіалізація несе як позитивні, так і негативні наслідки для економічного розвитку. З одного боку, вона сприяє мобілізації капіталу, підвищенню ефективності фінансових ринків та стимулюванню інновацій. З іншого боку, існує ризик посилення економічних нерівностей, збільшення волатильності та створення умов для фінансових криз. Обґрунтовано, що для досягнення збалансованого економічного розвитку та мінімізації потенційних ризиків, пов'язаних з фінансіалізацією, необхідно розробляти та впроваджувати комплексні стратегії управління. Ці стратегії мають включати комплекс регулювальних рішень для фінансових ринків, заохочення довгострокових інвестицій у реальний сектор економіки, а також розвиток інноваційних технологій, що враховують потреби сталого розвитку. Такий підхід дозволить максимально використовувати переваги фінансіалізації, одночасно знижуючи її потенційні негативні впливи на економіку.

Виконані дослідження показали, що фінансіалізація економіки змінює її структуру, акцентуючи на зростанні ролі фінансових ринків і інструментів, що впливає на глобальну економічну динаміку та прийняття рішень на всіх рівнях. Цей процес вимагає балансу між використанням його переваг для стимулювання інновацій та економічного зростання та управлінням потенційними ризиками, щоб уникнути нестабільності та фінансових криз. Ефективне регулювання фінансових ринків та зосередження на довгострокових інвестиціях в реальний сектор є ключовими для забезпечення сталого розвитку в умовах фінансіалізованої економіки.

In the context of the financialization of the economy, digital transformation and cybersecurity have become crucial aspects for agribusiness. The use of digital technologies, such as agricultural drones and Internet of Things (IoT) systems, significantly enhances production efficiency and optimizes resource management. However, this also increases the risk of cyberattacks, which can disrupt automated systems and threaten data confidentiality.

Examining the key characteristics of economic financialization has shown that this process profoundly impacts the structure of the modern economy, altering priorities and mechanisms of economic interaction on a global level. The increase in the volume of financial assets compared to production assets, the dominance of financial profit motives over production motives, the growing influence of financial markets on economic policy and corporate governance, as well as the globalization of financial markets and the rising role of financial innovations are significant indicators of this impact. It has been argued that financialization has both positive and negative consequences for economic development. On one hand, it facilitates capital mobilization, improves the efficiency of financial markets, and stimulates innovation. On the other hand, it poses risks of increasing economic inequalities, volatility, and creating conditions for financial crises.

It is substantiated that achieving balanced economic development and minimizing the potential risks associated with financialization requires the development and implementation of comprehensive management strategies. These strategies should include a set of regulatory measures for financial markets, encourage long-term investments in the real economy, and promote innovative technologies that consider sustainable development needs. Such an approach will allow for maximizing the benefits of financialization while mitigating its potential negative impacts on the economy.

Research has demonstrated that the financialization of the economy changes its structure by emphasizing the growing role of financial markets and instruments, which affects global economic dynamics and decision-making at all levels. This process requires a balance between leveraging its advantages for fostering innovation and economic growth and managing potential risks to avoid instability and financial crises. Effective regulation of financial markets and a focus on long-term investments in the real sector are key to ensuring sustainable development in a financialized economy.

Ключові слова: кібербезпека, фінансіалізація, цифрова трансформація, агробізнес, управління ресурсами.

Key words: cyber security, financialization, digital transformation, agribusiness, resource management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У контексті фінансіалізації економіки цифрова трансформація та кібербезпека стають ключовими аспектами для агробізнесу. Використання цифрових технологій, таких як сільськогосподарські дрони та системи Інтернету речей (IoT), дозволяє значно підвищити ефективність виробництва та оптимізувати управління ресурсами. Проте одночасно з цим зростає ризик кібер-

атак, які можуть порушити роботу автоматизованих систем та загрожувати конфіденційності даних.

Для успішної цифрової трансформації агробізнесу необхідно інвестувати в навчання персоналу, підвищуючи їхню обізнаність щодо сучасних технологій та методів кіберзахисту. Крім того, важливо розвивати партнерські відносини зі спеціалізованими компаніями у сфері кібербезпеки, щоб забезпечити надійний захист цифрових систем. Впровадження передових кібербезпекових рішень дозволить агропідприємствам не лише захистити свої дані, але й забезпечити безперебійність

виробничих процесів, що є критично важливим для збереження конкурентоспроможності у сучасних умовах.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На сьогодні, багато науковців, включаючи таких, як: Muluneh T. [1], Garske B., Bau A., Ekardt F. [2], Stanton J. [3], Ciruela-Lorenzo A., Del-Aguila-Obra A., Padilla-Melendez A., Plaza-Angulo J. [4], Vlachopoulou M., Ziakis C., Vergidis K., Madas M. [5], Ruttan V. [6], Ehlers M., Huber R., Finger R. [7], Anshari M., Almunawar M., Masri M., Hamdan M. [8], Liu X., Wang X., Yu W. [9] звертають увагу на те, що уряди країн також повинні сприяти розвитку відповідного законодавства для забезпечення безпеки агробізнесу в цифровій сфері. Такий підхід допоможе зберегти конкурентоспроможність і стійкість агробізнесу в умовах сучасної економічної парадигми.

Дослідження цих авторів демонструють широкий спектр підходів до використання цифрових інновацій для підтримки агробізнесу, включаючи розробку нових бізнес-моделей, урядове регулювання та сприяння, а також впровадження сучасних технологій. Важливість урядової підтримки та ефективного законодавчого регулювання в цьому процесі є ключовою для досягнення стійкості та безпеки в цифровій сфері агробізнесу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою написання статті є теоретичне обґрунтування фінансiалiзацiї економiки як економiчного явища i його впливу на агробізнес.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансiалiзацiя економiки є важливим i багатогранним економiчним явищем, яке вiдображає зростаючу роль фiнансових ринкiв, фiнансових iнституцiй та фiнансових iнструментiв у сучаснiй економiцi.

Фінансiалiзацiя має як позитивнi, так i негативнi наслiдки для економiки. З одного боку, вона може сприяти ефективному розподiлу капiталу та стимулювати економiчне зростання через iнвестицiї в iнновацiї та розвиток. З iншого боку, надмiрна фінансiалiзацiя може призвести до економiчної нестабiльностi, фiнансових криз, збiльшення нерiвностi та зменшення iнвестицiй в реальний сектор економiки. Розглянемо кожну характеристику бiльш ретельно.

Збiльшення обсягу фiнансових активiв у порiвняннi з виробничими активами, як характеристика фінансiалiзацiї економiки, вказує на змiщення економiчної активностi з традицiйного виробництва товарiв та послуг до фiнансових операцiй. Це означає, що велика частина капiталу iнвестується не в матерiальне виробництво, а в купiвлю i продаж фiнансових iнструментiв, таких як акцiї, облiгацiї та деривативи. В результатi, фiнансовий сектор набуває дедалi бiльшої ваги у економiцi, що може призводити до переоцiнки ролi та значення реального сектора економiки. Цей процес має глибокi наслiдки. З одного боку, він може сприяти зростанню ефективностi розподiлу капiталу завдяки бiльш розвинутим i лiквiдним фiнан-

совим ринкам. З iншого боку, зосередження уваги на фiнансових активах може призвести до недостатнього фiнансування виробничого сектора, що уповiльнює iнновацiйний розвиток та виробничi iнвестицiї. Таке зменшення iнвестицiй у реальний сектор може у довгостроковiй перспективi пiдiрвати основи стабiльного економiчного зростання. Крім того, фокус на фiнансових активах збiльшує волатильностi економiки, оскiльки фiнансовi ринки є бiльш схильними до спекулятивних мiхурiв i швидким змiнам, нiж ринки фiзичних товарiв. Ця непередбачуванiсть може ускладнити планування та iнвестицiї у виробництво, зокрема в секторах, що вимагають довгострокових капiталовкладень, як-от агробізнес чи виробничi технологiї. Нарештi, збiльшення частки фiнансових активiв веде до зростання економiчної нерiвностi. Оскiльки доходи вiд фiнансових iнвестицiй переважно накопичуються в руках тих, хто вже має значнi капiталовкладення, це може посилити розрив мiж багатими та бiдними, а також мiж фiнансовим сектором та реальним сектором економiки. В результатi, збiльшення обсягу фiнансових активiв у порiвняннi з виробничими активами є не тiльки вiдображенням змiн у структурi сучасної економiки, але й викликом, що вимагає збалансованого пiдходу до економiчної полiтики, з метою пiдтримки сталого розвитку та зменшення нерiвностi.

Домiнування мотивiв фiнансового прибутку над виробничими в контекстi фінансiалiзацiї економiки означає, що для багатьох компанiй та iнвесторiв головним критерiєм прийняття рiшень стає отримання максимально можливого фiнансового прибутку в короткостроковiй перспективi, часто за рахунок довгострокового розвитку та виробничих iнвестицiй. Ця тенденцiя вiдображає зсув вiд пiдходу, заснованого на створеннi вартостi через виробництво товарiв та послуг, до пiдходу, що акцентує на заробітку через фiнансовi операцiї. Цей зсув впливає на корпоративну стратегiю та управлiння, зокрема, компанiї починають бiльше уваги придiляти оптимiзацiї своїх фiнансових показникiв, таких як цiна акцiй, рентабельностi iнвестицiй та ефективностi капiталу. Це може включати заходи, як-от звiльнення працiвникiв, скорочення витрат на дослідження та розробку, а також уникнення довгострокових iнвестицiй, якi не приносять швидкого фiнансового результату. Водночас, оскiльки внутрiшнє фiнансування та зовнiшнi iнвестицiї стають все бiльше залежними вiд фiнансових показникiв компанiї, управлiнськi рiшення часто спрямованi на короткострокове збiльшення акцiонерної вартостi за рахунок довгострокової стратегiї та сталого розвитку. Це може призвести до пiдвищення ризику для компанiй, оскiльки надмiрний фокус на фiнансових показниках зменшує їх здатностi адаптуватися до змiн у виробничому середовищi та iгнорує потенцiал iнновацiй та розвитку. Крім того, цей зсув сприяє зростанню нерiвностi мiж компанiями, якi мають доступ до фiнансових ресурсiв та можливостей для спекуляцiї, та тими, хто залежить вiд виробництва та продажу фiзичних товарiв. В результатi, економiка може ставати все бiльш вразливою до фiнансових криз, оскiльки ре-

альний сектор втрачає інвестиції, необхідні для зростання та інновацій. Таким чином, домінування мотивів фінансового прибутку над виробничими є однією з основних характеристик фінансiалiзацiї, що має глибокий вплив на структуру та динаміку сучасної економіки, змінюючи при цьому пріоритети управління компаніями та взаємодію між різними секторами економіки.

Зростання впливу фінансових ринків на економічну політику та корпоративне управління є ключовою характеристикою фінансiалiзацiї економіки, яка відображає зміну балансу сил між традиційними виробничими секторами та фінансовим сектором. В міру зростання розмірів та значення фінансових ринків, їхній вплив на рішення, що приймаються як на рівні окремих компаній, так і урядами, значно посилюється. Це проявляється, зокрема, у тому, що економічні стратегії та політичні рішення в багатьох випадках формуються з огляду на потреби та інтереси фінансового сектору. Уряди та центральні банки стають більш чутливими до настроїв на фінансових ринках, оскільки коливання на цих ринках можуть мати значний вплив на загальну економічну стабільність. Це може включати адаптацію монетарної політики, регулювання фінансових ринків та заходи щодо стимулювання або стримування фінансових інвестицій. На рівні корпоративного управління зростання впливу фінансових ринків веде до зміни пріоритетів управлінських рішень. Компанії стають більш зосередженими на підвищенні короткострокової вартості акцій та задоволенні очікувань інвесторів, що часто вимагає фокусу на фінансових показниках ефективності на шкоду довгостроковим інвестиціям у розвиток, інновації та персонал. Це також може призвести до збільшення корпоративних боргів, оскільки компанії прагнуть фінансувати зростання та виплати дивідендів за рахунок залучення зовнішнього фінансування. Окрім того, фінансові ринки відіграють важливу роль у формуванні корпоративної стратегії через механізми корпоративного контролю, такі як ринки корпоративного контролю, де купівля та продаж компаній або їхніх частин використовуються як інструмент для досягнення фінансових цілей. Це може спонукати компанії до реструктуризації, мерджерів та поглинань з метою оптимізації фінансових результатів. Таким чином, зростання впливу фінансових ринків на економічну політику та корпоративне управління є важливим аспектом фінансiалiзацiї, який має глибокі наслідки для економічного розвитку, стабільності та розподілу ресурсів у сучасній економіці.

Глобалізація фінансових ринків як одна з ключових характеристик фінансiалiзацiї економіки відображає процес зростаючої інтеграції та взаємозалежності між національними та міжнародними фінансовими ринками. Це означає, що інвестиційні рішення, ціни на активи та фінансові потоки стають більш взаємопов'язаними на глобальному рівні, що впливає на економічні процеси в усьому світі. У цьому контексті, інвестори мають можливість розмішувати капітал у будь-якій точці світу, вибираючи найбільш привабливі можливості для інвестування з урахуванням ризику та потенційного прибутку. Така можливість веде до збільшення обсягів міжнарод-

ного капіталу, що переміщується через кордони у пошуках вищих доходів. З одного боку, це сприяє ефективному розподілу світових фінансових ресурсів, дозволяючи країнам з дефіцитом фінансування залучати інвестиції для економічного розвитку. З іншого боку, глобалізація фінансових ринків збільшує ризик передачі фінансових криз через кордони, оскільки волатильність у одній країні може швидко поширюватися на інші ринки. Також глобалізація фінансових ринків впливає на економічну політику країн. Уряди та центральні банки змушені враховувати глобальні фінансові умови при прийнятті рішень щодо монетарної та фіскальної політики, оскільки міжнародні капіталові потоки можуть суттєво вплинути на національну економіку, валютний курс та інфляцію. У цьому процесі технологічний прогрес і інновації, такі як електронна торгівля активами, блокчейн та інші цифрові фінансові інструменти, відіграють важливу роль, сприяючи збільшенню прозорості, зниженню вартості транзакцій та підвищенню доступності фінансових ринків для ширшого кола учасників.

Отже, глобалізація фінансових ринків є важливим аспектом сучасної економіки, що вносить як позитивні, так і негативні зміни у світову економічну систему, вимагаючи від учасників ринку та регуляторів більшої уваги до управління ризиками та координації міжнародної економічної політики.

Збільшення ролі фінансових інновацій є важливою характеристикою фінансiалiзацiї економіки, відображаючи як зростання значення нових фінансових продуктів, так і впровадження передових технологій у фінансову сферу. Фінансові інновації охоплюють широкий спектр інструментів, від похідних фінансових інструментів, таких як ф'ючерси та опіони, до новітніх технологій, як-от блокчейн та криптовалюти. Вони також включають розвиток фінтех-стартапів, що пропонують інноваційні підходи до банківських послуг, кредитування, інвестицій та управління особистими фінансами. Ці інновації сприяють підвищенню ефективності фінансових ринків, забезпечуючи більшу ліквідність, прозорість та доступність фінансування. Водночас, вони знижують вартість фінансових операцій та розширюють можливості для інвестування та залучення капіталу, роблячи фінансові послуги доступнішими для ширшого кола осіб та підприємств. Однак збільшення ролі фінансових інновацій також несе певні ризики та виклики. Нові фінансові продукти та технології можуть бути складними для розуміння та оцінки, що потенційно збільшує можливість виникнення фінансових бульбашок та криз. Крім того, швидкий розвиток фінтех-сектору та використання новітніх технологій вимагають від регуляторів адаптації існуючих правил та створення нових нормативних рамок для забезпечення захисту інвесторів та стабільності фінансової системи. Таким чином, збільшення ролі фінансових інновацій є двояким феноменом. З одного боку, воно відкриває нові можливості для економічного зростання та розвитку, сприяє демократизації фінансових послуг та підвищує їх доступність. З іншого боку, це вимагає від усіх учасників ринку — від індивідуальних інвесторів до великих фінансових інституцій та регуляторів — бути більш обізнаними, адаптивними та обережними, щоб мінімізувати ризики та використати переваги інновацій у повній мірі.

Фінансіалізація економіки в Україні проявляється через низку ознак, які відображають зростаючу роль фінансового сектору та фінансових інструментів у національній економіці. Зокрема, спостерігається збільшення обсягів торгівлі на фондовому ринку та активізація діяльності інвестиційних фондів, що свідчить про підвищений інтерес до інвестицій в цінні папери. Також в Україні набуває розвитку фінтех-сектор, який пропонує інноваційні фінансові сервіси, зокрема в сферах онлайн-платежів, кредитування та управління особистими фінансами, що робить фінансові послуги більш доступними та зручними для широкого кола споживачів. Важливим аспектом фінансіалізації економіки України є також залучення зовнішнього фінансування через міжнародні ринки капіталу, що з одного боку, забезпечує необхідні інвестиції для економічного розвитку, але з іншого — підвищує вразливість перед глобальними фінансовими потрясіннями. Ці тенденції вимагають від держави активної ролі у регулюванні фінансового ринку, з метою забезпечення стабільності та захисту інтересів інвесторів та споживачів фінансових послуг.

Фінансіалізація економіки має значний вплив, зокрема, на сучасний агробізнес, оскільки зростаюча роль фінансових ринків, інструментів та інституцій проникає в аграрний сектор, змінюючи його структуру, стратегії управління та оперативну діяльність. Цей вплив можна проаналізувати через кілька ключових аспектів. По-перше, фінансіалізація сприяє залученню інвестицій в агробізнес, зокрема через ринки капіталу та фінансові інструменти, такі як акції, облігації та інвестиційні фонди. Це може забезпечити аграрним компаніям необхідне фінансування для розширення, модернізації технологій та впровадження інновацій, що є критично важливим для підвищення продуктивності та ефективності в аграрному секторі. По-друге, фінансіалізація призводить до більшої волатильності цін на аграрні товари через спекулятивні операції на товарних біржах. Це може створювати додаткові ризики для аграрних виробників, які змушені адаптуватися до швидко змінюваних ринкових умов та цін на сировину та продукти харчування. Третім аспектом є зростання значення ризик-менеджменту в агробізнесі. Фінансіалізація сприяє розвитку інструментів управління ризиками, таких як ф'ючерсні контракти та опціони на аграрні товари, дозволяючи аграріям ефективніше захищатися від цінових коливань та інших фінансових ризиків. Четверте, зростання впливу фінансових інвесторів може призвести до концентрації власності в агробізнесі, оскільки великі фінансові актори, такі як інвестиційні фонди, активно купують земельні ресурси та аграрні підприємства. Це може мати довгострокові наслідки для структури аграрного сектору, зокрема, підвищення бар'єрів для входження нових гравців та обмеження конкуренції. Наостанок, фінансіалізація спонукає агробізнес до пошуку нових форм фінансування та інвестицій, таких як краудфандинг, стартапи в агротехнологіях та інші інноваційні фінансові механізми, що відкриває нові можливості для розвитку та залучення капіталу. В сукупності, фінансіалізація економіки вносить як можливості, так і виклики для агробізнесу, вимагаючи від аграріїв адаптації до нових еконо-

мічних реалій, управління фінансовими ризиками та активного використання інноваційних фінансових інструментів для сталого розвитку.

Цифрова трансформація відіграє ключову роль у процесі впливу фінансіалізації економіки на сучасний агробізнес, оскільки вона забезпечує технологічну основу для інтеграції фінансових інструментів, платформ та послуг у сільськогосподарську діяльність. Цифровізація трансформує традиційні підходи до фінансування, управління ризиками, торгівлі аграрною продукцією та доступу до інвестиційних ресурсів у агробізнесі. Перше і, мабуть, найважливіше, цифрова трансформація дозволяє агробізнесу ефективно взаємодіяти з фінансовими ринками та інституціями через онлайн платформи та мобільні додатки. Це спрощує доступ до кредитів, інвестицій, страхових продуктів та інших фінансових послуг, роблячи їх більш доступними навіть для малих та середніх аграрних підприємств. Другий аспект — це використання цифрових інструментів для управління ризиками. Фінансіалізація вимагає від агробізнесу більшої уваги до фінансових ризиків, і цифрові технології, як-от блокчейн та розумні контракти, дозволяють ефективно управляти ціновими ризиками, ризиками неврожаю, страхуванням врожаїв та іншими формами ризиків, автоматизуючи виконання фінансових угод. Третє, цифровізація сприяє інноваціям у фінансуванні агробізнесу. Платформи краудфандингу, фінтех-стартапи, що спеціалізуються на агротехнологіях, та інші цифрові фінансові сервіси відкривають нові можливості для залучення інвестицій та капіталу, забезпечуючи при цьому більшу прозорість та зниження транзакційних витрат. Четверте, цифрова трансформація полегшує доступ до глобальних ринків. Цифрові торгові платформи та електронні ринки дозволяють агробізнесу легше продавати свою продукцію на міжнародних ринках, використовуючи фінансові інструменти для хеджування валютних та цінових ризиків. Наостанок, цифрові технології, такі як великі дані (big data) та штучний інтелект, дозволяють аграріям краще аналізувати ринкові тенденції, прогнозувати ціни та оптимізувати свої фінансові стратегії, тим самим підвищуючи ефективність та прибутковість своєї діяльності. Цифрова трансформація, таким чином, є вирішальним фактором, який дозволяє агробізнесу адаптуватися та використовувати можливості, які надає фінансіалізація економіки, водночас мінімізуючи потенційні ризики та негативні наслідки.

У контексті зростаючого впливу фінансіалізації економіки на сучасний агробізнес, кібербезпека відіграє критично важливу роль, стаючи одним з основних стовпів стабільності та надійності як фінансових, так і аграрних систем. Оскільки агробізнес у все більшій мірі покладається на цифрові технології для доступу до фінансових послуг, управління ризиками, торгівлі та операційного управління, захист інформації та фінансових даних стає вирішальним. Інтеграція фінансових операцій у цифрове середовище відкриває нові можливості для ефективності та інновацій, але також збільшує вразливість перед кіберзагрозами, такими як шахрайство, витік даних, хакерські атаки на фінансові та операційні системи. Відтак, забезпечення кібербезпеки стає не тільки питанням захисту інфор-

маційних технологій, але й ключовим елементом фінансової стабільності, довіри інвесторів та ефективності аграрного виробництва. Захист від кіберзагроз вимагає комплексного підходу, що включає в себе не тільки технологічні рішення, але й організаційні заходи, такі як постійне навчання персоналу, розробка та впровадження політик кібербезпеки, створення систем раннього виявлення і реагування на інциденти. Важливість кібербезпеки в агробізнесі також підкреслюється потребою у захисті від специфічних загроз, таких як атаки на системи управління сільськогосподарським обладнанням, хмарні сховища даних про врожайність, фінансові транзакції з партнерами та клієнтами. У світлі фінансiалiзацiї економiки, коли агробізнес все більше iнтегрується з глобальними фінансовими ринками і системами, забезпечення кібербезпеки стає не просто внутрішньою потребою компаній, але й елементом глобальної фінансової інфраструктури. Недостатній захист може призвести не тільки до втрати фінансів та даних на рівні окремих підприємств, але й спричинити ширші економічні та фінансові наслідки, підриваючи довіру до агробізнесу як до надійного учасника фінансової системи. Таким чином, у процесі впливу фінансiалiзацiї на агробізнес, кібербезпека служить не тільки як засіб захисту від зовнішніх загроз, але й як фундаментальна складова стратегічного планування, інвестиційної привабливості та стійкого розвитку аграрного сектору.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отож, виконані дослідження показали, що фінансiалiзацiя економiки змiнює її структуру, акцентуючи на зростанні ролі фінансових ринків і інструментів, що впливає на глобальну економічну динаміку та прийняття рішень на всіх рівнях. Цей процес вимагає балансу між використанням його переваг для стимулювання інновацій та економічного зростання та управлінням потенційними ризиками, щоб уникнути нестабільності та фінансових криз. Ефективне регулювання фінансових ринків та зосередження на довгострокових інвестиціях в реальний сектор є ключовими для забезпечення сталого розвитку в умовах фінансiалiзованої економiки.

Література:

1. Mulneh, T. (2021). Conceptualizing Digital Agricultural Governance. *International Journal of Engineering Research and Development*. <https://doi.org/10.17577/IJERTV10IS010175>.
2. Garske, B., Bau, A., & Ekardt, F. (2021). Digitalization and AI in European Agriculture: A Strategy for Achieving Climate and Biodiversity Targets? *Sustainability*, Vol. 13, pp. 4652. <https://doi.org/10.3390/SU13094652>.
3. Stanton, J. (2000). The role of agribusiness in development: replacing the diminished role of the government in raising rural incomes. *Journal of Agribusiness*, Vol. 18, pp. 173—187. <https://doi.org/10.22004/AG-ECON.14662>.
4. Ciruela-Lorenzo, A., Del-Aguila-Obra, A., Padilla-Melendez, A., & Plaza-Angulo, J. (2020). Digitalization of

Agri-Cooperatives in the Smart Agriculture Context. Proposal of a Digital Diagnosis Tool. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su12041325>.

5. Vlachopoulou, M., Ziakis, C., Vergidis, K., & Madas, M. (2021). Analyzing Agri Food-Tech e-Business Models. *Sustainability*, Vol. 13, pp. 5516. <https://doi.org/10.3390/SU13105516>.

6. Ruttan, V. (1986). Assistancetoexp and agricultural production. *World Development*, Vol. 14, pp. 39—63. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(86\)90095-1](https://doi.org/10.1016/0305-750X(86)90095-1).

7. Ehlers, M., Huber, R., & Finger, R. (2021). Agricultural policy in the era of digitalisation. *Food Policy*. <https://doi.org/10.1016/J.FOODPOL.2020.102019>.

8. Anshari, M., Almunawar, M., Masri, M., & Hamdan, M. (2019). Digital Market place and Fin Tech to Support Agriculture Sustainability. *Energy Procedia*. <https://doi.org/10.1016/J.EGYPRO.2018.11.134>.

9. Liu, X., Wang, X., & Yu, W. (2023). Opportunity or Challenge? Research on the Influence of Digital Finance on Digital Transformation of Agribusiness. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su15021072>.

References:

1. Mulneh, T. (2021), "Conceptualizing Digital Agricultural Governance", *International Journal of Engineering Research and Development*. <https://doi.org/10.17577/IJERTV10IS010175>.
2. Garske, B., Bau, A., & Ekardt, F. (2021), "Digitalization and AI in European Agriculture: A Strategy for Achieving Climate and Biodiversity Targets?", *Sustainability*, Vol. 13, pp. 4652. <https://doi.org/10.3390/SU13094652>.
3. Stanton, J. (2000), "The role of agribusiness in development: replacing the diminished role of the government in raising rural incomes", *Journal of Agribusiness*, Vol. 18, pp. 173—187. <https://doi.org/10.22004/AG.ECON.14662>.
4. Ciruela-Lorenzo, A., Del-Aguila-Obra, A., Padilla-Melendez, A., & Plaza-Angulo, J. (2020), "Digitalization of Agri-Cooperatives in the Smart Agriculture Context. Proposal of a Digital Diagnosis Tool", *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su12041325>.
5. Vlachopoulou, M., Ziakis, C., Vergidis, K., & Madas, M. (2021), "Analyzing Agri Food-Tech e-Business Models", *Sustainability*, Vol. 13, pp. 5516. <https://doi.org/10.3390/SU13105516>.
6. Ruttan, V. (1986), "Assistancetoexp and agricultural production", *World Development*, Vol. 14, pp. 39—63. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(86\)90095-1](https://doi.org/10.1016/0305-750X(86)90095-1).
7. Ehlers, M., Huber, R., & Finger, R. (2021), "Agricultural policy in the era of digitalisation", *Food Policy*. <https://doi.org/10.1016/J.FOODPOL.2020.102019>.
8. Anshari, M., Almunawar, M., Masri, M., & Hamdan, M. (2019), "Digital Market place and Fin Tech to Support Agriculture Sustainability", *Energy Procedia*. <https://doi.org/10.1016/J.EGYPRO.2018.11.134>.
9. Liu, X., Wang, X., & Yu, W. (2023), "Opportunity or Challenge? Research on the Influence of Digital Finance on Digital Transformation of Agribusiness", *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su15021072>.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2024 р.